

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina I Broj 9 TUZLA, 18. svibanj 1993.

CIJENA: 10.000 BHD - 500 HRD

INTERVIEW

Zvonko
Jurić

ČUVAMO ZEMlju PRADJEDOVA

U povodu obljetnice 115 brigade "Zrinski"

BORIMO SE ZA SVOJ DOM, ZA SVOJE PRIJATELJE

Naša brigada nije puki instrument države niti sprovoditelj političkih projekata po mjeri pojedinaca političkih vrhuški. Mi smo svoji na svome, borimo se za najpravedniju stvar - svoj dom i prijatelje našeg doma, za goli opstanak u ratu koji nam je nametnut. Borimo se na naš način i pod našim oznakama. Naši motivi su iskreni, naša borba je pravedna. Dom naš su naše majke i očevi, naše supruge i djeca, naš grunt i naši običaji, naši grobovi i bogomolje, naši susjedi i prijatelji, naš dom je Bosna i Hercegovina. Mi smo brigada svih onih koji su na strani pravice. Onih koji su napadnuti i kojima se prijete biološkim opstankom. Jaki smo onoliko koliko su nam motivi za borbu jaki, kolika je opasnost za naš dom. Ako gubimo dom neka i nas nema. Zato smo snažni i nepobjedivi, zato će naš agresor izgubiti, zato ćemo opstati i pobijediti. Rame uz rame sa svojim prijateljima, susjedima i braćom po oružju i nevolji koja nas je zatekla, izbojevat ćemo našu slobodu i mir, pravo na civiliziran život koji smo spoznali prije nego nam je oduzet i koji zaslužujemo. Naš narod je ne samo onaj čiji smo sinovi već i onaj s kojim zajedno patimo, borimo se i strabujemo. Naš narod je naš čovjek, nama prepoznatljiv i prislan, onaj koji nam je blizak i kojeg razumijemo, onaj koji nije zatrovan i zlonamjeran - onaj pored kojeg mirno spavamo. Naša država neka bude onakva kakvu je mi želimo i osjećamo. Nećemo je mjeriti četvornim kilometrima. Moći ćemo je izmjeriti srcem, vidjeti prostom i iskrenom dušom, mora mirisati civilizacijom i kulturom. Ako je takva onda je naša i sa zadovoljstvom ćemo živjeti u njoj. Ako je takva onda je ona naš dom, našeg naroda, nas. Onda je zovite kako hoćete. Imamo sluba da prepoznamo prijatelja od neprijatelja.

Dio govora zapovjednika 115 brigade "Zrinski" povodom svečane prisega 10.05.1993.

Živjeti u
Sarajevu:

V
VRAŠKI
OPASNA
ŠTVAR

Jadranko Prlić: ŠTO SE DOGAĐA U MOSTARU

Izjava kardinala Kuharića o sukobu Hrvata i Muslimana u Bosni i Hercegovini

Osudjujem sve zločine

Kardinal Kuharić uputio je danas hitni poziv za prestanak sukoba između Hrvata i Muslimana u Bosni i Hercegovini. Evo izvotka iz kardinalova pisma: "Meni nisu dostupni ni dokumenti ni informacije. Ne bih mogao imenovati objektivnim sudom motive i uzročnike toga sukoba i obostrano izvršenih zločina, ali sve sudionike u tom okrutnom sukobu molim i zaklinjem da obustave neprijateljstva, da uspostave mir u iskrenom i istinskom poštivanju prava ljudske osobe bez obzira na vjersku i nacionalnu pripadnost. To molim Muslimane u ime Boga milosrdnoga i svemogućega. To molim i zaklinjem Hrvate u ime Isusa Krista raskopetoga i uskrsnuloga i njegove majke kraljice mira. Koliko su Hrvati u Bosni i Hercegovini odgovorni za taj sukob toliko su odgovorni i za svu štetu nanesenu Hrvatskoj i hrvatskom narodu u međunarodnim odnosima i u svjetskim sredstvima pripočevanja. Hrvatska, sama žrtva nasilja i opterećena stotinama tisuća izbjeglica iz Bosne i Hercegovine među kojima je većina Muslimana sada je i sama optužena za krvavi sukob između Muslimana i Hrvata u Bosni i Hercegovini. Vlada države Hrvatske o tome ima riječ. Postoji moralno pravo da čovjek brani svoj život i svoje pravo ali samo u granicama etičkih normi. Nikada nije dopušteno činiti zločin protiv tuđeg života, protiv tuđe imovine, protiv dostojanstva drugoga. Stoga mi osudjujemo svaki zločin tko god ga učinio".

RAZGOVOR KUHARIĆ - RUBINSTEIN

Objašnjavajući uzroke rata na prostoru bivše Jugoslavije, u razgovoru sa Richardom Rubinsteinom, Kardinal Kuharić je rekao: "Nije riječ o vjerskom ratu nego o ratu s jasnim političkim ciljevima koje se želi ostvariti silom, šireći teritorij i etničkim čišćenjem". Glede žrtava drugoga svjetskog rata kardinal je kazao kako je potrebna znanstvena analiza, objektivna prosudba iz poštovanja prema žrtvama u ime kojih se ne smije ni mrziti ni lagati.

Doktor Rubinstein je dobar poznavatelj prilika u drugom svjetskom ratu i uloge kardinala Stepinca, kome je odao priznanje za spašavanje mnogih Židova, među kojima i rabina zagrebačkoga. Doktor Richard Rubinstein je upoznao nadbiskupa zagrebačkoga s pripremom svoje buduće knjige "Sveti rat i etničko čišćenje" u kojoj će osim poglavlja o Indiji biti i poglavlje o sukobima na prostorima Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

HDZ Tuzla i Europska zajednica

Korisni razgovori

Trinaestog svibnja u Tuzli su se sastali predstavnici HDZ Tuzla i šef promatračke misije Europske zajednice za Tuzlu, gospodin Tom Colborne-Malpas. HDZ Tuzla, predstavljao je gospodin Ante Zvonar, a razgovor je trajao oko dva sata. Za to vrijeme sugovornici su izmijenili mišljenja u najaktualnijim pitanjima, kao što su sukobi Muslimana i Hrvata u srednjoj Bosni i u Hercegovini, potom o opasnostima prenošenja sličnih sukoba na područje Tuzle.

Razgovaralo se i o provođenju Vance-Owenovog plana, kao i o položaju Hrvata u Tuzli. Gospoda Zvonar i Colborne iznijeli su stajalište, da sukobi u srednjoj Bosni nanose veliku štetu zajedničkoj borbi protiv srpsko-crnogorskog agresora. Naglašeno je da ovi sukobi koriste jedino agresoru te se traži trenutna prekid. HDZ Tuzle čini sve da do sličnih sukoba ne dođe na ovom području. Ova stranka smatra da zajednička borba Hrvata i Muslimana, kao i razumno vođenje politike, predstavljaju sigurnu garanciju daljnje zajedničke borbe i mirnog života u gradu i u općini. Naši odnosi s Muslimanima mogu biti uzor drugim krajevima Bosne, smatraju u HDZ. Upravo zbog toga, HDZ Tuzle podržava što skorije provođenje Vance-Owenovog plana.

Istovremeno, HDZ Tuzle naglašava da je položaj Hrvata u Tuzli, identičan položaju ostalih naroda koji ovdje žive i bore se protiv njihovog neprijatelja. Gospoda Zvonar i Colborne dogovorili su se i za nove susrete, na kojima će blagovremeno iznijeti eventualne probleme, i pokušati pronaći najbolje zajedničko rješenje.

SKUPOVI

Obnoviteljska skupština Fudbalskog kluba "Zmaj"

Obnovljen FK "Zmaj"

U "Kristalnoj dvorani" Hotela Tuzla, dana 16.05.'93. godine, održana je obnoviteljska skupština Fudbalskog kluba "Zmaj". Prije rata "Zmaj" je bio uspješan klub. Mnogo puta prvi u lokalnim takmičenjima a jednom i prvak Bosne i Hercegovine. Još su u životu dvojica fudbalera "Zmaja", Sabit Salković i Galib Iljazović. Izvještaj je podnio gosp. Hodžić Salih a skupštinu je pozdravio predsjednik Okruga gosp. Izet Hadžić, gradonačelnik gosp. Selim Bešliagić, te Pejo Banović predsjednik HVO Tuzla. Očekujemo da će se obnoviti i drugi nekadašnji tuzlanski klubovi kao što je NK "Zrinski" što će stvoriti zdravu osnovu za razvitak fudbala u Tuzli. FK "Zmaj" će djelovati u okviru Omladinskog sportskog društva "Zmaj od Bosne".

A.LJ.

Došli i ostali

Udruženje Italijana

U Tuzli je 8. svibnja održana osnivačka skupština udruženja građana italijanskog porijekla i prijatelja Italije. U prigodnom uvodnom referatu ing. Jakov Mott govorio je o doseljavanju i životu građana italijanskog porijekla na ovom području. Dolazili su uglavnom kao stručna radna snaga koja je značajno pripomogla početke industrijalizacije. Nastanjivali su se u tuzlanskim naseljima Pavkuša, Solina, Tušanj, Ši selo i druga te u Simin Hanu, Poljani, Kiseljaku i drugima. Najveći broj Italijana došao je iz provincije Trento kao i Beluno, a danas su najbrojniji potomci porodica Piccolotti, Mott, Zamboni, Michilini, Segat, Bancher i dr.

Na osnivačkoj skupštini za predsjednika društva Italijana izabran je ing Jakov Mott a na čelu Izvršnog odbora je Branislav Mott.

Ratne sudbine

Odložena razmjena zarobljenika

Prošlog četvrtka, 13. svibnja, bila je zakazana, tko zna koja po redu, razmjena ratnih zarobljenika. Sve je bilo dogovoreno da se taj čin obavi u selu Šatorovići, ali kolona nije ni krenula iz Tuzle. Prethodne noći agresorske snage su u tom području pokušale pješadijske napade uz snažne artiljerijske udare. Na više mjesta posavskog bojišta, posebno Brčkom, agresor je pokušao sa prodorom tenkovskih kolona, u čemu nije uspio. Nesvakidašnji otpor pružaju 108. Pješačka brigada HVO i 108. motorizirana brigada Brčko. Artiljerijski napadi uz upotrebu većeg broja tenkova i samohodnih oruđa poznatijih pod nazivom "Praga", nastavljeni su i nekoliko dana nakon odloženog datuma razmjene, usprkos primirju i slatkorječivim izjavama tobožnjih mirotvoraca tipa Karadžić and Co. Novi datum razmjene nije određen, jer su u tijeku ogorčene borbe.

Definitivni krah jedinstvene RTV BiH?

Mržnja se širi eterom

Iz dana u dan svjedoci smo nesmiljene medijske hajke RTV BiH Studio Sarajevo uperene prije svega na postrojbe HVO u srednjoj Bosni i Hercegovini. Uzrok tomu su svima neugodni, nepotrebni i nadasve štetni za obje strane, sukobi postrojbi Armije BiH i HVO-a. Sukobi postoje to svi znamo, ali pravi uzroci i krivci nisu poznati, bar objektivnim promatračima, udaljenim od neposrednog mjesta sučeljavanja političkih kadrova/kadrinja kojima se i donose odluke o takvim stvarima. Međutim, medijima u Sarajevu, koji u gled

rečeno imaju radijus kretanja od par kilometara, sve je "jasno". Isključivi krivac su postrojbe HVO, "prevrtljivi i lukavi Latini, novi državotvorci, kartografi" i tomu slično. Pojedini ekstremisti sa RTV Sarajevo okrivljavanjem samo jedne strane, gube i ono malo kredita koji im je ostao kod hrvatskog naroda u BiH. Neukusno i uvredljivo uspoređivanje Gruda sa Palama ili nebuloze kako se sin Miše Kovača, koji je već godinu dana mrtav, bori u Hercegovini te šale tipa "istočni i zapadni četnici" previše su i za cijeni ali i osporavani sarajevski humor. Danas je nemoguće na TV Sa čuti npr. Murata Šabanovića, Juku Prazinu, Armina Poharu, Jasmina Jaganjca i dr. iako su ih upravo ti isti mediji uzdignili na tron nacionalnih heroja. U trenutku kada se oni eksplicitno izjasne protiv vojne vrhuške, kojoj je trebalo godinu dana da se pokrene iz Sarajeva, postaju okorjeli kriminalci ili narkomani. Zanimljivo je da su sva četvorica bili bliski predsjedniku Aliji Izetbegoviću. Jednostrana uređivačka politika koja se primjenjuje već duže vrijeme na RTV Sa, imala je za posljednicu osipanje najkvalitetnijih novinara ili prostije rečeno njihovo bježanje sa te i takve RTV BiH. Nabranjanje imena novinara, svih triju nacija, koji su napustili RTV SA bilo bi isuviše degutantno. Od uredničke trojke Dnevnika, I.Puljić, S. Hadžifejzović i D.Božanić izabrane po toliko osporavanome nacionalnom ključu, ostao je samo predstavnik muslimanskog naroda. Odlazak D.Božanića na agresorsku stranu shvaćen je gotovo kao normalna stvar, međutim odlazak I.Puljića a zatim i Lj.Ljubojevića pokazao je da je "nešto trulo u državi TV Sa". Pokušaj da se navedeni urednici nadomjesto velikim brojem spikera izbalansirane nacionalnosti samo je bezuspješno odgađanje suočavanja sa istinom da u informativno-političkom programu TV Sa ne žele da rade istaknuti hrvatski i srpski novinari. Poltrona i egzistencijalno ugroženih novinara uvijek je bilo i bit će, ali prave političke stavove hrvatskog naroda gledateljstvo će biti primorano da potraži na programima drugih radio i TV postaja. Radi toga i imamo slučajeve da ujutru naši sugrađani

Propagandni rat pretvara se u gomilu laži i besmislica koje najveću štetu nanose upravo onima koji ih i šire

prepričavaju što su čuli i vidjeli na HTV ili C kanalu, ne samo zbog političkih pikanterija ili gluposti kojih također ima, već prije svega zbog informacija koje (ne)pruža TV Sa. Emisija "Svjetla na danu" nije dala većih rezultata jer je puka kopija emisije HTV-a "Slikom na sliku".

U cilju bolje i sretnije sutrašnjice za sve narode BiH neophodno je da se na području rijeke R BiH mogu pratiti sva tri programa, pa da narod sam ocijeni tko govori istinu a tko je iskrivljuje. Činjenica da su mediji nezabavljivi i nezanimljivi u propagandnom ratu ne može biti izgovorom da se ne dopusti slobodno praćenje onog programa kojeg gledatelj u slobodnoj, demokratski razvijenoj zemlji i želi. Takva sloboda izbora TV programa u Tuzli je

Ekvidistanca među stranama u sukobu

Na granici razuma

Kada netko prepisuje, obično to radi od lošeg učenika. Stavljanje ponašanja HVO u ekvidistanca sa ponašanjem četnika, zvuči neobično grubo jer je puko prepisivanje kosovskog spektakla. Ekvidistanciranje se dalo primijetiti i prije nesretnih događaja u srednjoj Bosni i Herceg Bosni. Izneseno je u programu povećanja potencijala Muslimana Republike BiH za borbu protiv genocida. Metode državne TV su puka kopija dobro poznatih emitiranja u kojima pet znamenitih komunista, ateista raspravlja kako će se vjerovati u Boga (Allaha). Počelo je sa dvojicom "legendi" iz Zenice i Novog Travnika koji su postali legendarni na bojišnici prema G. Vakufu u sukobima sa HVO. Gost urednik poziva samo pripadnike jedne strane u sukobu i lažno brani tezu o ekvidistanci u grijehu druge dvije strane. Neki dan u emisiji "Dokumenta", tri vrhovnika znamenitih institucija jedne strane u sukobu stavljaju i RKT crkvu na drugu stranu i njihove velikodostojnike u ekvidistanca sa patrijarhom i vladikama. Davno srušeni Mostar je kontekst za novu priču kako ga ruše ustaše. Ne vidi se srušeni franjevački samostan. Hini se neki dijalog - rasprava, a u studiju su istomišljenici koji jednoumije potkrepljuju repeticijom.

Urednici državnih medija jednostavno prepisuju metode medija agresora i misle da ih je teško uhvatiti u prepisivanju. Insistira se na još jednom agresoru. Međutim, dva agresora je malo previše. Prije Mostara srušeno je Ravno a prije Gradačca, Turić i Tramošnica. Mi se pitamo, da li sve one koji su u fronti protiv agresora netko vuče za nos i navija za tezu da se ovdje vodi građanski rat. A onda nema ratne odštete, nema agresora ili su svi agresori i ekvidistanca će uključivati tri strane u sukobu. U građanskom ratu u Libanonu nitko ne spominje progon ratnih zločinaca. Još jedanput navodimo riječi provincijala Bosne Srebrene fra Petra Anđelovića: "Mi smo se bojali kantonizacije jer smo računali da će u mnogim kantonima Hrvati postati manjina. Naša je ideja da naš narod u čitavoj BiH bude konstitutivan narod. Da mi ne budemo manjina nigdje. U svakom selu i gradu da budemo konstitutivan, suveren narod. Ne želimo granice kantona preko kojih ne možemo prelaziti. Ne želimo da te regije postanu države pa da fratri i narod iz jedne države ne mogu u drugu."

Hrvati u Tuzli i HVO u našem kraju u potpunosti se ponašaju u duhu provincijalovog stava. Taj je stav javno iznešen od fratara i katoličkih svećenika. Zato bi bilo dobro, ako bi se bogata medijska mreža tuzlanskog kraja jasno odredila prema jednostranim informacijama.

L.J.A.

INTERVIEW: Zvonko Jurić, zapovjednik 115. brigade "Zrinski"

HG - Krenuli bi sa našim pitanjima od obljetnice. Možda ima neki osobiti događaj, nešto što ovu obljetnicu čini konkretnijom. Interesira nas tijek života brigade.

Z. Jurić - 115. "Zrinski" ulazi u već drugu godinu ratovanja na ovim prostorima a sama organizacija postrojbi Hrvatskog vijeća obrane počela je još u ožujku 1992. godine. Već tada smo imali živiničke "Sokolove" a 10. travnja formirana je postrojba "Pro patria". To je bila jedina postrojba koja je na ovo područje došla sa prostora Hrvatske. To su momci koji su ratovali u Republici Hrvatskoj u sastavu Hrvatske vojske i povratnici iz Njemačke i Austrije i ostalih zapadno-euroopskih zemalja koji su došli braniti rodnu grudu. U to vrijeme držali smo položaje u Tramošnici, mjestu u općini Gradačac, jer u to vrijeme u Tuzli još nije bilo rata, ali znajući da će rat doći kad tad do nas, spremali smo se. Na ovom području radili smo na organiziranju obrane naših sela. Tako smo u Drijenči imali već organizirane prve seoske straže a 10. svibnja bio je dan kada su se te postrojbe u neku ruku objedinile. Postrojba iz Posavine stigla je već 10. svibnja na obronke Majevice i skupa sa postrojbom koja je bila u Drijenči činila je značajnu formaciju. U to vrijeme već smo imali postroju u Živinicama a pošto smo imali već velik broj obučanih vojnika u Grabovici, Par Selu i Bistarcu, možemo slobodno kazati da smo, kao hrvatski puk, dali veliki broj branitelja na ovom prostoru. Inače, hrvatski puk je na vrijeme osjetio opasnost i na vrijeme se organizirao tako da nije slučajno što danas, na području Hrvatske zajednice Soli, imamo naš kompletan teritorij pod našom kontrolom.

HG - Kakva je to bila formacija, kakve snage?

Z. Jurić - Još u travnju, dobili smo dosta oružja iz Republike Hrvatske, od hrvatske vojske, zatim od HOS-a, a isto tako i od svih domoljuba koji su nam pomogli u tom trenutku. Već 10. svibnja bio sam zapovjednik "Pro patrie" i znam dobro kako su se odvijale sve akcije koje smo vodili. Dali smo veliki doprinos obrani Turica i Tramošnice. Međutim, kasnije, zna se zbog čega, i Turic i Tramošnica su pali. Mi smo se, prebacivši se na obronke Majevice, dobro uvezali. Imali smo kontakte i sa 2. korpusom, odnosno sa gospodinom Knezom, koji nam je u tom trenutku jako puno pomogao tako da smo još više ojačavali naše postrojbe. Već 10. svibnja mi smo imali jednu jaku formaciju koja je

Ja nemam namjeru nikamo otići a svi bojovnici koje ja vodim ne žele i neće otići odavde. Dakle o odlasku ne treba uopće razgovarati. Možemo razgovarati samo o povratku. Ako vam kažem da u mojim postrojbama ima mnogo momaka koji su napustili dobro plaćena radna mjesta diljem zapadne Europe a vratili su se braniti svoju rodnu grudu, onda je to pravi pokazatelj koliko je nama stalo do ove rodne grude.

brojala oko 800 ljudi.

HG - Pominjanje HOS-a je u zadnje vrijeme povezano sa nekim kontra-verzama. Osobno sam poz-

U životu jedne brigade, borbeni put je ideja vodilja. Godina dana 115. brigade "Zrinski" u svakom pogledu je izazvala veliku pozornost, bilo da je riječ o civilima ili vojnicima. Civilni, su bili česti gosti na stranicama HG. Ovaj put, s posebnim zadovoljstvom, i posebnim povodom, riječ smo dali vojniku, gospodinu Juriću, zapovjedniku 115. brigade "Zrinski".

navao neke ljude koji su bili u HOS-u zapovjednici u određenim formacijama. Zanima me zapravo uloga, brojnost ljudi HOS-a koji su se stavili na raspolaganje i ušli u sastav 115.

Z. Jurić - Pa HOS, to je jedna formacija koja nikada nije bila ustrojena niti u Hrvatskoj. HOS je imao jaku pomoć iz dijasporne, znači imao je velika financijska sredstva na osnovu kojih je nabavljao naoružanje i on je to naoružanje posuđivao svima onima koji su se borili protiv tzv. JNA. Međutim, isto tako HOS nije vodio računa o tome na koji način odlazi to oružje, kuda odlazi, tko formira te postrojbe i zbog toga je došlo do raspada HOS-a. Inače u samoj Hrvatskoj u HOS su se javili najbolji momci, najbolji domoljubi koji su kasnije, vidjevši kakvo je kaotično stanje u HOS-u, ubrzo prešli u Hrvatsku vojsku. Tako da je i u našoj prvoj formaciji bilo dosta ljudi iz HOS-a.

HG - Ima li neki događaj koji bi bio od izuzetnog značaja za razvitak postrojbe i vas osobno?

Z. Jurić - Deseti svibnja bio je veoma bitan dan. Do zuba naoružana, dobro odjevena satnija koja je došla iz Republike Hrvatske spojila se sa našom postrojbom koja je već bila organizirana u Drijenči. U Drijenču se nije moglo lako ući jer je bila potpuno blokirana. Četnici su držali položaje od starog Doma na Majeveci sa patrolama prema Jasenicima. Međutim, prolazilo se noću, prebacivano je oružje a tog dana su se spojile te dvije postrojbe. Tih dana je ostvaren i kontakt sa živiničkim "Sokolovima" tako da smo bili povezani i znali smo što treba činiti. Krenule su i prve akcije. Već jedanaestog lipnja imamo prvu akciju. Za nju smo se pripremali 10-15 dana. Otišli smo na greben iznad Gornje Obodnice i Drijenče a zatim oslobađali Dom na Majeveci. To su veoma važne kote sa kojih se kontroliraju veoma bitne komunikacije.

HG - Dobro, zapovjedniče, a kada ste bili tamo na Tramošnici kad ste se vraćali ovamo kakve ste oznake nosili?

Z. Jurić - U to vrijeme, tamo u Gradačcu, nosili smo oznake HOS-a. Međutim, znali smo da je klima u Tuzli takva da su kroz Tuzlu uveliko paradirale kolone JNA, da su mnogi u Tuzli pozdravljali te kolone. I naravno u uniformama koje smo mi nosili nije se moglo ući u Tuzlu. Kada su naše postrojbe dolazile već je bilo problema sa JNA. Kada JNA ovdje više nije imala mjesta, mi smo stavili republičke oznake sa lilijanima. Međutim kroz Tuzlu u to vrijeme nismo mogli proći s tim oznakama. Kontrolirali su nas i tražili od nas da ih skidamo.

HG - To znači skidali ste oznake koje su kasnije oni prihvatili?

Z. Jurić - Da.

HG - Kako bi danas izgledala u najkraćem osobna karta ili vojno-evidencijski karton 115. "Zrinski"?

Z. Jurić - Brigada "Zrinski" je formirana, i locirana na čitavom terenu Hrvatske zajednice Soli, što znači da pokriva općine Banovići, Živinice, Lukavac i Tuzla. Ima četiri

bojne: "Pro patria", "Frankopan", "Herceg Stjepan" i "Kralj Tomislav". To su četiri izuzetno jake cjeline, dobro uvježbane, dobro

uključimo u bilo koju od hrvatskih asocijacija na ovim prostorima. Mislim da se tu već daleko otišlo, da se radi punom parom i da mi

Kontakte sa našom dijasporom nismo do sada ostvarivali ali bi to trebali činiti što prije. Tim ljudima trebamo da ponudimo naše

ZEMLJU PRADJEDOVA

naoružane, dobro opremljene. U stanju su izvršiti svaki zadatak. Uvezanost bojni je izuzetno dobra. Na čelu im je Stožer brigade. Na ovom području držimo položaje u Posavini, na Bircu prema Šekovićima, zatim prema Ozrenu, ovdje na Majeveci, dole po dubini do Čelića. Dakle na svim prostorima gdje ratuje 2. korpus.

HG - Interesira me vaš stav prema pokušajima stvaranja HVO-a. Ja sam ga zamišljao kao organizaciju koja će objediniti sve hrvatske snage i sve simpatizere hrvatskih snaga u jednu vojnu strukturu. Podsjetio bih vas da to nije baš išlo tako lako a vi ste tada već bili na bojištu protiv agresora.

Z. Jurić - Da, dobro znam zbivanja kakva su bila u to vrijeme. Ali u to vrijeme mi smo bili na bojišnici, znači tamo gdje se HVO mogao najbolje dokazivati. Bio sam i u Savjetu HVO-a ali nisam imao vremena baviti se onim što se tamo događalo. Gdje svoj život živim ovdje, u ovom gradu, odlično poznajem gdje i kako ovdje Hrvati žive. Učestvovao sam u formiranju HDZ-a, zatim u predizbornim kampanjama od prvoga dana. Znao sam da će rat doći još u vrijeme kada je pao Berlinski zid. Već uveliko sam vršio pripreme. Imao sam stalne kontakte sa ljudima u dijaspori i redovno ih izvještavao o tome kako se rat približava i nama. U mojoj rodnoj Drijenči pripremao sam sa momcima obranu. Drijenča je prema istoku nalisturenije mjesto. Znao sam da smo mi budem i katolicizma i hrvatstva prema istoku. Otuda, nisam se mogao baviti politikom nego sam se jednostavno prihvatio oružja i okupio momke. Vi niste bili uopće svjesni što je to bojišnica i da je rat počeo u vrijeme kad ste mirno sjedili u uredima HVO-a.

HG - Ja osobno sam spreman da uzmem na sebe taj grijeh što sam se kasno uključio. Ali, htio sam da kažem da sam tada izmislio jedan termin, "amorfni Hrvati", među kojima sam svakako bio i ja. Interesira me što sa tim Hrvatima koji su se, sa prilično volje, ipak uključili u neke aktivnosti i daju doprinos hrvatskom pokretu.

Z. Jurić - Pa, ovo je vrijeme rata. Vrijeme nužne obrane u kojoj su se Hrvati ipak uspjeli organizirati i povezati bar u onoj formi koja garantira obranu naših krajeva. Brigada "Zrinski" je sigurno jedna svijetla točka za sve Hrvate na ovom prostoru i njihove oči su uprte u nju. To sigurno daje novi podstrek da se svi

u svakom pogledu, u političkom, u kulturnom i u vojnom, svakim danom sve bolje i bolje stojimo.

HG - Valja se spremati i za mir.

Z. Jurić - Pa, na ovakav način mi se uveliko spremamo i za mir. Povezujući se, već sada u perspektivi gledamo što činiti poslije rata. Naravno, mi jedva čekamo da rat stane, ali on, koliko nam je odmogao, toliko nam je pomogao da se povežemo i da sutra kada dođe do mira, budemo još povezani i da se okrenemo radu, kulturi, ljubavi.

HG - Kako vi doživljavate činjenicu da, na kako mi to okretali i obratili, mi smo ovdje u manjini. Ja znam da se ne treba govoriti o manjini nego da smo u manjini u ovom okruženju i u takvim okolnostima kako gledate na organiziranje Hrvata sada u ovim svakodnevnim ratnim događanjima.

Z. Jurić - Na prvom mjestu treba se okrenuti našim selima u kojima žive Hrvati. To su ljudi koji nisu spremni ni po koju cijenu ostaviti svoju zemlju, ljudi koji ni po koju cijenu ne žele ostaviti svoj grunt. Ljudi koji najbolje osjećaju što je to domovina. Oni nemaju darovane stanove. Oni imaju nešto što su naslijedili od svojih pradjedova, nešto što se ne može tek tako ostaviti. Tu je naše bogatstvo, tu je naš potencijal. Prostor, zemlja, radni ljudi, dobri ljudi, pravi Hrvati. To su prilično pasivna sela, dosta naših ljudi je u dijaspori, ali, budite uvjereni, svi oni su spremni vratiti se i oni se vraćaju. Imamo izuzetno jaku dijasporu koja nam može mnogo pomoći.

Na ovom području držimo položaje u Posavini, na Bircu prema Šekovićima, zatim prema Ozrenu, ovdje na Majeveci, dole po dubini do Čelića. Dakle na svim prostorima gdje ratuje 2. korpus.

Deseti svibnja bio je veoma bitan dan. Do zuba naoružana, dobro odjevena satnija koja je došla iz Republike Hrvatske spojila se sa našom postrojbom koja je već bila organizirana u Drijenči. U Drijenču se nije moglo lako ući jer je bila potpuno blokirana. Četnici su držali položaje od starog Doma na Majeveci sa patrolama prema Jasenicima.

programe, kazati im da ovdje ima života i da ga mora biti, te da se mi odavde ne možemo niti želimo seliti. Dakle za sve nas ovdje ima mjesta bez obzira što procentualno činimo mali broj. Smatram da možemo jako dobro i bogato živjeti.

HG - A pitanje: "A što vi još čekate, što ne idete?"

Z. Jurić - Ja ću još jednom reći da je ovo domovina naša jedna i jedina. Kada čujem da je bilo tko od mojih prijatelja otišao kosa mi se diže na glavi. Ja nemam namjeru nikamo otići a svi bojovnici koje ja vodim ne žele i neće otići odavde. Dakle o odlasku ne treba uopće razgovarati. Možemo razgovarati samo o povratku. Ako vam kažem da u mojim postrojbama ima mnogo momaka koji su napustili dobro plaćena radna mjesta diljem zapadne Europe a vratili su se braniti svoju rodnu grudu, onda je to pravi pokazatelj koliko je nama stalo do ove rodne grude.

HG - Možemo li reći onda da se radi zapravo o onom što bi naši neprijatelji htjeli postići?

Z. Jurić - Mnogi bi htjeli očistiti Hrvate s ovoga prostora. To bi sigurno sad najviše odgovaralo i srpsko-crnogorskom agresoru koji bi rado da izide na stare položaje na Majeveci i da opet grad Tuzlu drži na dlanu. Hrvati sa ovog prostora su im sigurno trn u oku. Ako vam kažem da je još 1945. godine Drijenča, odsječena od hrvatskog korpusa i data u općinu Lopare, da je iste godine Bistarcac pripao općini Lukavac, a selo Lug u općinu Živinice vidjet ćete kako je razbijen cjelokupni hrvatski korpus na ovom prostoru. Ovog puta mi se povežujemo. Zato smo se ujedinili u Hrvatsku zajednicu Soli, zatim stvorili našu brigadu, 115. "Zrinski". Svima onima što razmišljaju o odlasku Hrvata i Hrvatima koji razmišljaju o odlasku s ovih prostora poručujem jedno: ovo je naš dom i mi tu ostajemo.

LJA.-M.D.

grabovičkić
75000 TUZLA Crno Blato br.121
Telefoni (075) 31- 425, 232- 818
Telefax (075) 232- 818

Jadranko Prlić, predsjednik HVO HZ Herceg Bosna HTV "Slikom na sliku", 16.05.1993.

Što se događa u Mostaru?

Kakvo je stanje i situacija u Mostaru?

Upravo sam izišao iz Mostara. Mostar je obavijen gustim dimom što znači da se vode borbe i na lijevoj i na desnoj obali Neretve.

Kako to da golema većina izvještaja svih inozemnih TV kompanija ima negativan stav prema HVO-u?

Taj pristup se mijenja, barem, prema onome što sam ja gledao zadnjih dana. Nisu, ipak, svi izvještaji iz Mostara identični. Sve ovo što se sada dešava u srednjoj Bosni, napadi muslimanskih snaga na HVO i hrvatski narod, izlazi iz jedne matrice koja je u svijetu ranije ustanovljena. Ona je sasvim jednostavna. Srbi jesu agresori u Bosni i Hercegovini, Muslimani jesu žrtve. Taj stereotip je zaista teško promijeniti i usaditi u svijest svjetskoj javnosti da i žrtve u ovom ratu mogu postati agresori. Nedavno smo analizirali pisanje američkog tiska u zadnjih nekoliko dana. U 80 izjeka govorili su predstavnici Muslimana, u 72 Srba a samo u 2 predstavnici Hrvata. Ovakvo izvješćivanje dovodi nas u neugodnu poziciju, ali nije neočekivano.

Činjenica je, međutim, da su i Hrvati bili žrtve, i još uvijek su žrtve. Ali kada su se Hrvati BiH počeli medijski obrađivati kao agresori? Što se to dogodilo?

Rekao sam da je to izišlo iz jednog stereotipa. U Gornjem Vakufu, Busovači, Vitezu i cijelom području srednje Bosne a osobito području Konjica radi se o eklatantnom osvajanju. Mi cijenimo da je više od 1.000 civila ubijeno tijekom ovih borbi, 10.000 ljudi je deportirano u logorima a oko 50.000 Hrvata nalazi se u pokretu, želi da izbjegne zonu ratnih djelovanja i da dođe na sigurnija područja. Što se toga tiče, naš Ured za izbjeglice pripremio je smještaj u ovom trenutku za 56.000 Hrvata i ukoliko bude potrebno mi smo spremni da na teritoriji HZ

Herceg Bosna, na slobodnoj teritoriji, primimo sve Hrvate koji budu istjerani iz svojih domova.

Dakle, prema vašim riječima nema niti najmanje krivice na hrvatskoj strani?

Ne, krivice nema. Sasvim je jasno tko je otpočeo napad. Bitna je točka tko je napad počeo. Nakon toga sve je rat. Mnogi u svijetu kada analiziraju ovakvu situaciju polaze od zatečenog stanja, a zaboravljaju što je zapravo prethodilo sukobima. Hrvati neće dopustiti da ih bilo tko masakrira i da ubija pripadnike HVO-a. Hrvati imaju pravo na svoju obranu.

Prije otprilike dva tjedna vi ste izjavili da su se i na hrvatskoj strani dogodile neke stvari koje se nisu smjele dogoditi, da je to što se dogodilo u Ahmićima djelo ljudi koji su bili izvan kontrole.

Da, mi smo spremni da prikazemo sve naše prednosti i nedostatke. Strane televizijske ekipe iz bilo koje oblasti informiranja slobodno mogu da dođu na bilo koje područje koje kontrolira HVO. Međutim, i nakon 35 dana nitko nije imao pristupa na područja jablaničke i konjičke općine, da ne pominjemo i ostala područja u Bosni i Hercegovini koje opet nitko ne spominje. Hrvatska vlada i vrhovni zapovjednik HVO-a zahtijevaju otvaranje istrage, formiranje neovisnih komisija koje treba da utvrde sva ponašanja koja su bila mimo međunarodnog ratnog i humanitarnog prava. Svjesni smo da i u našim postrojbama ima ljudi koji su van kontrole, koji ne mogu ili ne žele da poštuju odredbe ratnog prava. Mi smo spremni da sve takve pojave sankcioniramo i da vinovnike tih pojava izvedemo pred sud.

Gospodine Prlić, koji je dakle politički uzrok ovih napada Muslimana na Hrvate?

Radi se o politici muslimanskog vodstva u BiH. Kojom logikom se može obrazložiti da

Hrvati napadaju na teritorij provincija sa hrvatskom većinom. To je u sukobu sa osnovnom logikom. Zar nije logičnije da se Hrvati koji su ostali u muslimanskim provincijama bune i pružaju otpor. Dakle sasvim je jasna situacija i mi je nastojimo prikazati svim svjetskim čimbenicima. Danas smo razgovarali sa američkim kongresmenima nastojeći im objasniti postojeću situaciju. Amerikanci su spremni na vojnu intervenciju ali u potpuno jasnoj situaciji. Ona je bila prilično jasna prije ovih sukoba u srednjoj Bosni. Jasno je bilo da su Srbi agresori i plan za intervenciju bio je gotov. Međutim, najnoviji događaji ne čine tu situaciju dovoljno jasnom da bi se intervencija mogla poduzeti. Prema nekim informacijama ni Muslimanima u ovom trenutku ne odgovara vojna intervencija. Njima više odgovara dizanje embarga na uvoz oružja nego ograničena vojna intervencija. Njima više odgovara dizanje embarga na uvoz oružja nego ograničena vojna intervencija. Ali temeljni razlog ovih sukoba je borba za kvadratne kilometre. To su danas i američki kongresmeni potvrdili. Na teritoriji srednje Bosne i sjeverne Hercegovine nalazi se 36.000 pripadnika muslimanskih postrojbi. Niti jedan od njih nije otišao da pomogne u oslobađanju ili održavanju prostora Srebrenice, Žepe i čitave istočne Bosne.

Uskoro će biti održan susret delegacija države Hrvatske i države Bosne i Hercegovine. Što očekujete od tog sastanka?

Ja cijenim da taj sastanak treba da rezultira konkretnim ugovorom sa precizno utvrđenim obvezama čije će izvršavanje pratiti neutralna komisija koju će imenovati međunarodni faktori. Mi smo spremni da razgovaramo o svim problemima ali ovaj put zaista tražimo ugovor. Ugovor kojim će se zaštititi prava i hrvatskog i muslimanskog naroda u BiH.

CROATIA

osiguranje d.d. MOSTAR
predstavništvo TUZLA

**Nаша policа - vаšа sigurnost.
Mi Vam osiguravamo da
bezbjednije putujete u Europu.
Europa jedino priznaje
nаšu policu.**

Tel. 075 230-991
(fax) 230-992

Razgovor s povodom: Drago Jurić, direktor D.O.O. "SOLI"

Jasan put u progres

HG - Naše zalaganje za osnivanje Hrvatske gospodarske zbornice, koja bi na neki način odvojila gospodarstvo od vojnih i dnevnih političkih pitanja, čini se realizira se na planu logistike i u stvaranju boljih gospodarskih pozicija ukupnog hrvatskog naroda. Sve se veže i uz vaše ime.

Najmanje je bitno kako se što zove. To je u gospodarstvenom dijelu uvijek manje važno. Najvažnija je suština i pravac djelovanja u gospodarstvu. U ovom dijelu mi smo uspjeli u startu tretirati dva zasebna segmenta gospodarstva u HVO-u: čisto logistički, vezan za postrojbe, i drugi, koji po meni treba da bude daleko značajniji, da se pripremimo i uradimo ono što možemo u gospodarstvu, pripremajući se za period koji će doći poslije završetka rata. Treba spremno dočekati početak obnove i početak razvoja na sasvim drugim osnovama. Sigurno će biti i drugi odnosi u državi i provinciji, pa konzekventno i drugi odnosi u gospodarstvu. Prema tome, moj cilj nije u sadašnjim trenutnim prilikama, samo preživljavati nego i stvarati uvjete za razvoj jedne sasvim nove gospodarske strukture. To je u prvom redu razvoj male privrede i malih poduzeća. Najbitnije je u tomu svemu da imamo adekvatne programe koji će biti atraktivni ne samo za nas ovdje već i za strane ulagače. U ovom ratu ćemo iscrpiti naše interne potencijale i bez vanjskog kapitala nećemo moći ostvariti prosperitet. Sad se moramo angažirati u našem prezentiranju na europskom tržištu. Koncepte, koje smo zamislili, predočiti ćemo ljudima vani jer jedino tako poslije rata ćemo imati nekakvu realnu osnovu za start.

U ovom našem nesretnom vremenu, gdje su Hrvati u Tuzli objektivno u manjini, sa velikim brojem Hrvata u dijaspori, i uspjesi i devijacije našeg preživljavanja vrtili su se oko humanitarnih akcija pomoći naše dijaspori. U ova dva segmenta nije bilo reda. Slobodan sam ustvrditi da je HVO uveo red. Bojim se da u inozemstvu vršljaju mnogi ljudi, i dobronamjerni i profiteri svake vrste, koji mogu da čine dobra djela ali i štetu.

Mi nastojimo prvo da ustrojimo određena pravila. Bez pravila, pa bilo kakva ona bila, ne

PREDUZEĆE ZA IZVOĐENJE INSTALACIONIH I ZAVRŠNIH RADOVA U GRAĐEVINARSTVU,
UNUTARNJU I SPOLJNU TRGOVINU, TRANSPORT I INŽENJERING (d.o.o.)

TERMİKA TUZLA

75000 TUZLA, M. BULIČIĆEVA 47 TELEFON 075/226-388

Nitko neće imati osobnog probitka od pomoći naših ljudi u dijaspori.

želimo da počnemo ništa raditi. U tom dijelu stvorili smo statut o osnutku klubova, donijeli smo odgovarajuće odluke. To je početna faza prezentacije našega gospodarstva u inozemstvu i prezentacija onog što mi želimo od naše dijaspori. Poslali smo jednu ekipu u inozemstvo da pokuša izvršiti odgovarajuće pripreme i da ozbiljnije pride suradnji sa

dijasporom. Ta ekipa je već na kraju svoga puta. Ona je trenutno u Zagrebu i treba da se vrati. Prema telefonskim razgovorima rezultati su izuzetni. Mene raduje što ljudi u inozemstvu pokazuju daleko veće zadovoljstvo nego ranije jer su vidjeli da način rada koji predlažemo jednostavno ne može dovesti do bilo kakvih malverzacija. Bitno je da ljudi koji pomažu osjete i vide ozbiljnost prilaska ovom poslu i da vide da nitko ne može imati osobnih interesa i osobne koristi. L.J.A.

Živjeti u Sarajevu

Vraški opasna stvar

Na temu hrvatski intelektualci u BiH govori mr. Darko Lukić, književnik i teatrolog, izvanredni predavač na Akademiji scenskih umjetnosti u Sarajevu, bivši zamjenik intendanta i direktor Drame Narodnog pozorišta u Sarajevu, a danas ministar vjera u Vladi BiH.

Famozna sintagma "hrvatski intelektualci Sarajeva", koju tvore tri tako lijepe i meni toliko drage riječi, izaziva u meni osjećaj mučnine. Medijskom promidžbom, koja najčešće nije bila ni previše hrvatska ni previše intelektualna, taj su čin, gotovo kao nekakvu skorjevičku titulu lažnoga plemstva, priskrbili, na žalost, ljudi s kojima ni jedna od te tri riječi nema nikakve veze, a koji su se iz različitih razloga skrivali iza ugleda nekolicine književnika i novinara neprijepornih profesionalnih kvaliteta. Slobodno mišljenje i oporbno stajalište, osim što je posve osobno pravo, preduvjet je svake demokracije, i tu nije ništa dvojbeno. Ničega zajedničkoga s demokracijom nema, međutim, arancija kojom se ekskluzivno pravo na tumačenje svekolikoga hrvatskog interesa uzurpira i postaje monopol jedva desetak osoba, koje su tako postale po zanimanju profesionalni "istaknuti hrvatski intelektualci iz Sarajeva". U samom gradu, na primjer, ima više od sto pedeset sveučilišnih profesora Hrvata, da ne spominjem ostale intelektualce. U javnosti se dakle manipuliranjem stvarao dojam kako je sarajevski intelektualni krug Hrvata jednodušno i unaprijed protiv svega što bi bilo službeno artikuliranje političkih interesa cjelovitosti hrvatskoga narodnog bića, i takva je zabluda uspješno plasirana. Tada, kao i sada, bilo je međutim posrijedi posve osobno mišljenje nekolicine intelektualaca kojima ugled i nedvojbene sposobnosti nameću i obvezu javnog izricanja vlastitih stavova, ali nikako ne daju pravo na ekskluzivno tumačenje i konačnu prosudbu svega hrvatskoga na svijetu. Posebno je otvoreno pitanje zašto su i jugokomunistički i bosanski unitaristički mediji širom otvarali prostor za promidžbu upravo toj nekolicini ljudi, koji su pak rijetko i nevoljko pisali u hrvatskom tjedniku "Herceg-Bosna" u Sarajevu. To je međutim pravo vlastitog izbora, koje je neosporno.

Hrvatski intelektualni forum okupio je više od stotinu hrvatskih uglednika u opkoljenom i blokiranom gradu, iz svih generacija i profesija, upravo zato da bi taj glas bio što mjerodavniji i što legitimniji. Naime mnogima su mediji bili nedostupni, ili pak prirodno svojega posla nisu bili izravno medijski eksponirani. Priznat ćete da je u najmanju ruku smiješna besmislica da je svaki pjesnik po definiciji i "istaknuti intelektualac", a da to navodno nije, na primjer, europski priznati profesor medicine, rimski doktor teologije, znanstvenik koji na Harvardu predaje fiziku ili uspješan bankar.

A u Forumu su okupljeni i takvi Hrvati, uz novinare, književnike, povjesničare i umjetnike. Ako vam kažem da je upravo taj naš forum, kojeg je predsjednik Miro Lasić, koordinirajući svoj rad kroz Hrvatsko kulturno društvo "Napredak" (nedvojbeni stožer hrvatstva u Sarajevu), okupljajući se pod granatama, dao punu podršku i Povelji HDZ-a BiH i Konvenciji stranke u Mostaru, javno je branio interese Hrvata kad god je to trebalo, i zapravo otklonio zabludu kako su sarajevski Hrvati izvan jedinstvenog interesa hrvatskoga naroda na svim prostorima na kojima živi, onda je to svakako i odgovor da stvari danas stoje bitno drukčije. A ništa nije nasilno ni stubokom mijenjano, samo je činjenicama raspršena medijski manipulirana teza o nekakvoj "sarajevskoj hrvatskoj oporbi hrvatstvu", i ona je postala ono što zapravo i jest - posve osobni stav nekolicine uglednih i poznatih sarajevskih intelektualaca Hrvata.

Potpisan dogovor o primirju

U nedjelju, 16. svibnja, kako javlja HTV, na aerodromu u Sarajevu potpisan je dogovor o primirju između snaga HVO i srpske vojske u R BiH. U ime snaga HVO, dogovor je potpisao general-bojnik Milivoj Petković glavnokomandirajući snaga HVO-a, a u ime srpske strane, glavnokomandirajući general Ratko Mladić. Kao svjedok, dogovor je potpisao i general Philip Morillon, glavnokomandirajući snaga UNPROFOR-a u R BiH.

Dogovorom koji će se primjenjivati od utorka, 18. svibnja u 12 sati, predviđena je razmjena uhićenika i poginulih po načelu svi za sve. Također, dogovor će omogućiti i slobodno kretanje humanitarnih konvoja i civilnih osoba po teritorijama koje dvije strane, potpisnice, kontroliraju.

Sva sporna pitanja rješavat će se pregovorima posredstvom UNPROFOR-a.

Predsjednik HVO-a HZ Herceg Bosna smatra neoprostivim međunarodnim propustom sporazum o primirju između muslimanske vojske i srpske vojske u BiH a da nitko ne pita i ne uključuje Hrvatsko vijeće obrane u takav sporazum. Nakon naših intervencija došlo je do potpisivanja ovoga separatnog primirja između hrvatske i srpske strane u ratu u BiH.

10.5.1992.
10.5.1993.

Trenutak za pamćenje

Svečana prisega bojovnika 115. brigade "Zrinski"

Snaga odlučnosti

Desetog svibnja, bojovnici 115. brigade "Zrinski" HVO, dali su svečanu prisegu. Pobvale i nagrade zaslužnima. Deseti svibnja ostat će u neizbrisivom sjećanju svih pripadnika 115. brigade "Zrinski". Svečani stroj, predaja svečane zastave, i ono gromko, prisežem, predstavljaju čin kojim sve armije svijeta pridaju osobit značaj. Toga dana, svečano postrojena brigada, momaka i djevojaka, pokazala je svoju spremnost da istraje na svom ratnom zadatku, da se bori i izbori za slobodu, za pravo postojanja na pradjedovskim ognjištima, zajedno sa svim drugima kojima je konačni cilj sloboda i zajedništvo.

Na platou vojarne "Husinska buna", okupio se izuzetno veliki broj gostiju, rodbine bojovnika, gostiju i bojovnika iz postrojbi 2. korpusa Armije BiH, posebice Prve tuzlanske brigade. Na svečanoj tribini, pored ostalih, bili su i najviši rukovodioci tuzlanske općine, regije, te komandant 2. korpusa, gospodin Hazim Šadić, zapovjednik 1. operativne grupe, gosp. Sead Delić, predsjednik HVO HZ Soli, gosp. Ivo Andrić - Lužanski, predsjednik Regionalnog odbora HDZ, gosp. Ante Zvonar, i mnogi drugi. Postrojenim bojovnicima obratio se zapovjednik Zvonko Jurić, upućujući im jasnu poruku o ciljevima i načinu borbe, i očuvanju moralnog lika pripadnika 115. brigade "Zrinski". Nakon istupanja zapovjednika, pozdravne riječi povodom svečane prisega, uputili su Ivo Andrić - Lužanski, Hazim Šadić, Sead Delić, i mnogi drugi gosti čije su riječi bile propratene snažnim aplauzima. Posebno buran aplauz izmamio je i sam izlazak pred govornicu gosp. Selima Bešlića, gradonačelnika Tuzle.

Povodom godišnjice brigade, najzaslužnijima su uručene zabvalnice i druga priznanja, ne samo pripadnicima 115. već i pojedinim osobama iz civilnog života i poduzećima te institucijama koji su na svoj način pomagali brigadu. Posebne zabvalnice, posmrtno su dodijeljene nekolicini bojovnika koji su izgubili živote tijekom jedrogodišnjeg borbenog puta brigade "Zrinski". Za zasluge u organiziranju otpora agresoru i doprinos u sveukupnom vojničkom životu, zapovjedniku 2. korpusa Armije BiH, gosp. Hazim Šadić, posebice je nagradio zapovjednika 115. brigade "Zrinski", gospodina Zvonka Jurića, dodjelom suvremene puške sa durbinom, marke "Vinčester".

U posebnom dijelu ceremonije svečane prisega, izveden je prigodan zabavno-glazbeni program, uz učešće glumaca Tuzlanskog narodnog pozorišta, te kulturno-umjetničkih društava iz Tuzle i Husina, te zbor "Kaimija" i tamburaši "Napretka".

... prisežem!

Bratimljenje

Šesnaestog svibnja, obilježena je godišnjica 1. Tuzlanske motorizovane brigade. Toga dana potpisana je povelja o bratimljenju Brigade sa 115. brigadom HVO Zrinski. Obje brigade su međusobno izmjenile borbene zastave.

Odlučni policajci

Stotinu godina Fabrike sode Lukavac

Novi život stare dame

Stotinu godina jedne tvornice svugdje u svijetu je detalj vrijedan štovanja i posebne pozornosti. Iza tvornice stare cijelo stoljeće, stoji ime, tradicija, znanje... Na našim prostorima stogodišnjaci među tvornicama su rijetki. Među njima, među rijetkim stogodišnjacima na počasnim mjestu je lukavačka Tvornica Sode. Tim povodom direktor tvornice, gospodin Vuko Cerić odazvao se molbi redakcije "HG" i dao ovaj intervju

HG - Možete li nam nešto reći o tomu kako je tvornica izgrađena baš u Lukavcu.

Cerić - Tvornicu sode trebalo je graditi u Brčkom ali su to ljudi tamo spriječili predosjećajući da bi imali samo probleme i da im soda neće donijeti sreće. Poslije toga u izgledu je bila Gračanica gdje je bilo neophodno otkloniti mnoge tehničke nedostatke pa se je na kraju Solway skrasio ovdje u Barama. Ovdje je bila jeftina radna snaga, seljaci, hrvatsko - muslimanski živalj u Bistarcu. I situacija sa zemljištem i lokacijom bila je povoljnija nego drugdje. Lokacija je bila idealna glede transporta, vode i drugih bitnih preduvjeta. Moram napomenuti da se u početku ovdje nije radilo po Solwayevom procesu koji je uveden tek 1903. godine.

HG - "Fabrika sode" je u Solwayevom lancu tvornica imala specifičan status.

Cerić - Ova tvornica je Solwayu služila kao eksperimentalna. Iskustva i rezultati do kojih se ovdje došlo bili su korišteni kod izgradnje i planiranja novih Solwayevih tvornica. Sve novine ovdje su provjeravane a onda je odavde vršen transfer u druge tvornice širom svijeta. Pred drugi svjetski rat Solway je u svijetu imao ukupno 37 tvornica. Ovdje je izračunat i onaj famozni ekvivalent što priroda može apsorbirati u pogledu zagađenosti kemijskim zagađivačima. To je onih 5.7 kubnih metara čiste vode po metru kubnom zagađene vode. Ako je ovaj uvjet zadovoljen, sama će se priroda regenerirati. Taj je koeficijent izračunat ovdje i još je uvijek važeći u svijetu.

HG - Tvornica je uvijek imala dobre inženjere i poklanjala je stručnom usavršavanju svojih ljudi izuzetno značenje.

Cerić - Ova tvornica je dala velike ljude u znanosti. Profesor Rant, Solwayev stipendista, ponikao je ovdje i bio je jedan od vodećih termodinamičara u svijetu. Drugi znameniti stručnjak, koji je ponikao ovdje je gospodin Herbert Kren, ekspert za procesnu tehniku. Rođen je u Kreki, a otac mŕ je dugo bio tehnički direktor rudnika ugljena u Kreki. No vratimo se Solwayu. Solway je ovdje imao jeftinu i neobrazovanu radnu snagu i njoj je prilagodio cijeli sustav kontrole. Uveo je vrlo efikasne metode koje se i danas ovdje koriste i razvijaju. Na radna mjesta gdje takva radna snaga nije zadovoljavala, Solway je dovodio ljude iz cijele Europe: Češke, Rumunjske,

Italije, Njemačke i Austrije. Nemali broj Hrvata, radnika i činovnika tako je došao iz Hrvatske. Bilo je tu dakle svijeta sa raznih strana. Uglavnom su to bili kršćani, katolici i protestanti. Domaća radna snaga se postupno kvalificirala i educirala i postupno u stručnom pogledu dosegla razinu koju imamo i danas. Poslije drugog svjetskog rata, tvornica je bila rasadnik kadrova, što je i danas. Nismo inzistirali na tomu da naši stručnjaci imaju akademske titule. Nemamo doktore znanosti i magistre, ali imamo dobre inženjere i ekonomiste. To se potvrdilo i u ovom ratu. Vrlo brzo smo prešli na ratnu proizvodnju. Iz tvornice izlaze proizvodi koji su neophodni za život u ratu. Među proizvodima je i anestetik koji je, po ocjenama bolnica i znanstvenih institucija u Zagrebu i Ljubljani, bolji od uvoznih. Ovaj proizvod reprezentira naše domete ali i naš odnos spram rada, kada ne djeluje - pocrveni!

HG - U svojoj stoljetnoj povijesti "Fabrika sode" je imala i značajnu prosvjetiteljsku ulogu.

Cerić - Tvornica je zaista imala nagrađenu prosvjetiteljsku misiju. Svi se sjećaju gospodina Muellera, direktora tvornice, koji je nagrađivao najbolje zemljoradnike i stočare. Od svojih radnika tražio je mar i disciplinu na radnom mjestu, a na selu uzornost u vođenju gospodarstva. Davao im je besplatne kredite, a najboljima je kredite i otpisivao. Tako je tvornica, djelatnošću svojega energičnoga direktora razvijala poljoprivredu ovoga kraja. To je bio dio poslovne filozofije Solwayevog koncerna.

HG - U fizici su poznati Solwayevi kongresi koje je industrijalac Solway finan-

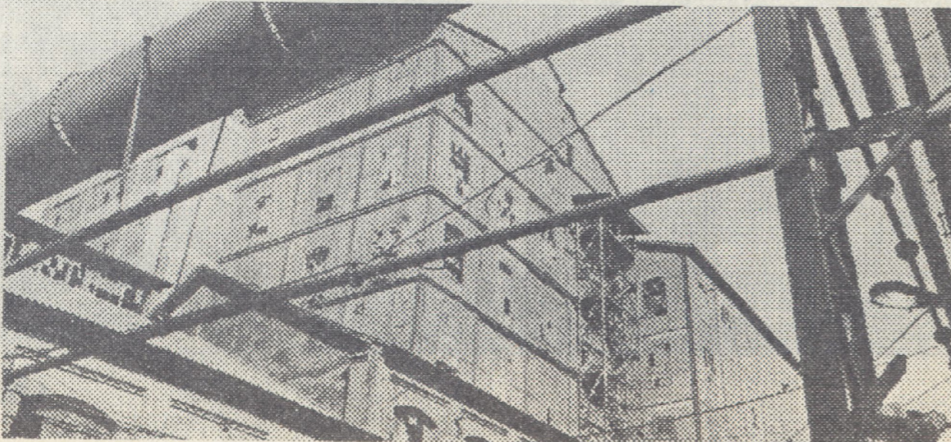
cirao, a znanstvenicima davao i novčanu podršku. Na Solwayevom kongresu 1911. godine u Bruesselu na slici je gospodin Ernest Solway u društvu sa tada vodećim fizičarima od kojih je devet laureata Nobelove nagrade. To pokazuje interes Solwaya, znanstvenika i pronalazača za granične oblasti znanosti. U to vrijeme to je bila kvantna teorija, koja se tek radala. Jeste li poslije drugog svjetskog rata imali kontakte sa Solwayevim koncernom i hoćete li na bilo kakav način odati priznanje ovom koncernu za razvoj "Fabrike sode" u Lukavcu?

Cerić - Nisam znao za Solwayeve kongrese ali to mi liči na gospodina Ernesta Solwaya. Volio bih imati tu sliku. U okviru obilježnice "Fabrike sode", moramo sve obilježiti. Doprinos svih. Moramo pokazati sve što je do danas stvoreno i urađeno da bi nam to bio putokaz za budućnost. Svakako moramo odati priznanje onome tko je sve ovo započeo i svemu dao biljeg. Ovaj trg ispred ulaza u tvornicu mi ćemo rekonstruirati i dati ime Ernesta Solwaya, znanstvenika i pronalazača. Imat ćemo i susret sa firmom Solway. Oni to žele ali mi za sada za taj susret nismo spremni. Ne bismo htjeli prikazati se u ovakvom stanju u kakvom smo se našli. Mnogi sadržaji u tvornici i gradu nedostaju. Ne bismo htjeli da nam kažu: "Što ste to radili kada smo mi otišli". Ipak, do susreta će sigurno doći tijekom proslave stote obljetnice "Fabrike sode".

HG - Ranih sedamdesetih godina tvornica je imala poslovne kontakte sa Solwayem.

Cerić - Imali smo susret sa predstavnicima Solwaya 1965. godine. Moram reći da je to bilo u tajnosti. Godine 1966. dobili smo od Solwaya pismo u kojem nam zahvaljuje na korektno otplaćenju ratnoj šteti i predlaže suradnju pod uvjetom da njihovi ljudi mogu bez problema dolaziti u Jugoslaviju i da se sa Solwaya skine osuda da je ratni dobitnik. Otišli smo u Beograd i naišli na razumijevanje i odobravanje. Bilo je to vrijeme privredne re-

nastavak na sljedećoj strani

Fabrika Sode

Snimio: S. Zabuš

Iz okupiranog Doboja

Prvo stradali vjerski objekti

Doboj grad na tri rijeke Bosni, Usori i Spreči uvijek je kroz historiju krasio skladan život svih njegovih stanovnika. Jedni su druge pomagali onoliko koliko su mogli za svo vrijeme od kada su živjeli zajedno. Nije se moglo ni slutiti koje će zlo i mržnja poteći od jednog naroda prema svemu onome što nije njegovo.

Bosnom bjesni rat pa njega nije pošteđen ni Doboj. U nedjelju 3. travnja 1992. godine Doboj je granatiran i zauzet od agresora. Odmah se počelo paliti i uništavati sve što nije srpsko, sve ono što nije pravoslavno. Dobojskom kotlinom više se nije čulo zvono sa Katoličke crkve niti se čuo ezan sa džamijama koji su pozivali vjernike na molitvu. U gradu Doboju, od vjerskih objekata nalazili su se katolička i pravoslavna crkva kao i tri džamije. Odmah po otpočinjanju ratnih djestava meta agresora su bili vjerski objekti Hrvata i Muslimana. Zbog nepreciznosti teških četničkih projektila vjerski objekti u Doboju prvi dan granatiranja nisu teže oštećeni. Prvo, kako veli srpski Radio Doboj "po oslobođenju", četnici i agresori iz tzv. Jugoslavije okomili su se na vjerske objekte.

Prva na redu bila je Katolička crkva u samom centru grada. Granatirana je iz neposredne blizine ali kako je građena od čvrstog materijala nije teško oštećena. Nemogavši to gledati, četnici su je zapalili prvih dana okupacije u posljednjim satima. Gorjela je cijelu noć a gusti crni dim ispunio je dobojsku kotlinu, a miris paleža uvukao se u svakoga čovjeka koji je imao dušu. Ujutro su došli vatrogasci i konstatirali da se nema što gasiti. Krov je kompletno izgorio kao i unutrašnjost crkve, ali su zidine ostale uspravne

nastavak sa 10. strane

forme. Bili smo sretni što ćemo uz pomoć Solwaya opet krenuti pravim putem. Ipak, poslali su nas u Sarajevo. Svi su bili oduševljeni ali su rekli: "Javite se u Srez u Tuzlu." Tu je sve zapelo. Kasnije smo ipak kontaktirali sa Solwayem. Pomogao nam je napraviti uspješan program razvoja tvornice.

HG - "Fabrika sode" u Lukavcu uvijek je karakterizirala njena veza sa gradom i njegovom okolinom. Kako je bio organiziran život u gradu u Solwayevu vrijeme? Izgleda da su to bila dobra vremena.

Cerić - Bilo je interesantno živjeti u Lukavcu. Mjesto je imalo svoj stil. Posebna pozornost se poklanjala sportu o čemu se brinula tvornica. Radilo je sportsko društvo "Solway". Koncern je u svemu težio visokoj kvaliteti. Odbojka se u Lukavcu igra od 1929. godine kada je donešena prva odbojkaška

lopta na tlo bivše Jugoslavije. Prvi odbojkaški klub formiran je već 1931. godine. Postojalo je više teniskih terena. Lukavac je imao pokrivene bazena za plivanje. Članovi Planinarskog društva "Svatovac" svuda su bili rado primani. Sportska tradicija se nastavila i poslije odlaska Solwaya. Društveni život u Lukavcu bio je organiziran po određenim pravilima. Činovnici i radnici su imali svoje domove. Svaki od domova imao je svoje specifičnosti. Bile su organizirane zabave. Organizirane su odvojeno ali i jedna i druga su bile interesantne. Zimi je kroz grad išla zaleđena staza. Sjećam se da sam jednom bio odstranjen sa staze jer su moje klizaljke ručne izrade paralele led. Firma je imala svoje ljekare, psihologe i sociologe. Solway je za sve imao svoje visoke standarde.

HG - Ove godine "Fabrika sode" Lukavac

mogli su starim ženama. U nju su upale zloglasne crvene beretke, u prvoj polovini lipnja 1992. godine. Kuću su opljačkali i u njoj sve polupali. Kuća je danima bila otvorena i pljačkana. Građani su sve to nijemo promatrali.

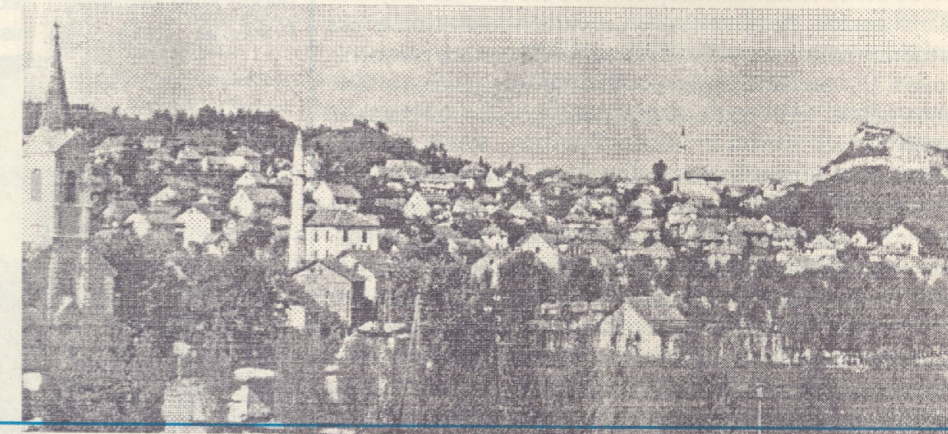
Ruševine Katoličke crkve onako izgorjele opominjale su četnike na zločin koji su počinili. Valjda iz straha što im prkose svaki dan, u prvoj polovini listopada 1992. godine pod njene zidine postavljen je eksploziv. U ranim jutarnjim satima Dobojske je probudila snažna eksplozija. Svi su bili uznemireni i nitko nije znao što se dešava. Kada je svanulo ni na jednoj od okolnih zgrada nije bilo stakla. Svo je popucalo. Zbog nestručnog postavljanja eksploziva zidine crkve su samo ispucale i dalje prkoseći četnicima.

Pored ovog zla kojeg su nanijeli vjerskim objektima, četnici su početkom rujna mjeseca 1992. godine, jedne kišne subote pozvali sve Muslimane i Hrvate na pokršćavanje pred Pravoslavnu crkvu. Auto je kružio gradom i sa megafonom su pozivali ljude na pokršćavanje a tko neće nek se seli ili će imati drugih problema. Zvanične srpske vlasti su se od toga distancirale ali zar tome treba komentar?

Ljudi koji izlaze iz okupiranog Doboja, krajem siječnja 1993. godine pričaju da više nema ni temelja od Katoličke crkve i Gornje dobojske džamije. Sve je poravnjeno a materijal od tih građevina je uklonjen.

Da li ljudi koji sve to rade imaju dušu i da li postoji dovoljno velika kazna za njih?

H.Hadžabić

navršava stotu obljetnicu.

Cerić - Da, ove godine slavimo stotu obljetnicu "Fabrike sode" Lukavac ali i sto godina kemijske industrije u Republici Bosni i Hercegovini što je dvostruki jubilej. To bi po svemu trebalo biti republička manifestacija. Za sada ćemo skromno obilježiti početak proslave. Planirali smo dočekati 1993. godinu ali sve nas snašla je nevolja. U sklopu obilježavanja obljetnice planirali smo gradnju nekoliko objekata u gradu. To je svakako prolaz kroz Lukavac u dvije razine kako bi se izbjegla pruga. Napravili bismo dom odbojke i poligon za vožnju bicikla. Voljeli bismo vratiti gradu image koji je nekada imao. Neke objekte trebalo bi rekonstruirati prema urbanističkom planu iz 1900. godine. I na kraju, što je najvažnije, hoćemo ekološki čistu tvornicu.

A.Lj. i J.S.

Urbi et orbi

Hrabri posavski Hrvati

Treći je tjedan po Uskrsu 1993. godine, i više od godinu dana rata iza nas. Mada je nedjelja dan kada se Sakrament u crkvi iznosi, blagoslovi u selima posavskim navješćuju i kada su svi zajedno u Hramu Božjem. Stari i mladi. Mnoga su draga lica zauvijek nestala a njihovo odsustvo kao da postavlja pitanje: "Tko teže podnosi strahote stradanja, stari ili mladi?" Mladost nosi skoro svu težinu borbe i stradanja, plaća najveću cijenu željene slobode. Stariji nose teret i žrtve, i moru nose - borbu s bolešću svojom, tugu i sjetu, bol za izgubljenim, ali i sve teške godine ranijih povrataka, obnova i izgradnji.

Većini njih ovdje, ovo je drugi, a nekima i treći rat! Zato se obraćamo strpljenju, mudrosti i iskustvu. "Tri rata u jednom ljudskom vijeku, Gospode(!?)", čuje se iz grudi djeda Nikole L. "U svakom su ljudi ginuli, agresor pljačkao, ali nikad kao sada nebo nije ogrijano u plamenu kuća naših!" I dok to priča, suzu mu u oku skrivenu budi pogled na gusti dim iz pravca sela njegovog. "Nikad kao sada petnaest sela tramošničkih svoj prvi blagoslov ovako nije dočekalo. Sv. Jurje pomoz nam da ubijemo ovu aždaju, molimo Ti se! Sv. Ivo, sv. Marko, sv. Roko, Gospi od anđela! Svi blagoslovi naši, molite za nas!", i njihov povratak makar i na голу zemlju posavsku Gospodine, prođe nam mislima. Njihov prah se samo ovoj zemlji može vratiti...

Egzodus ovih ljudi dogodio se krajem ljeta protekle godine. Tramošnica je kolovoza 1992. bila bastion obrane hrvatskoga naroda u bosanskoj Posavini, i obrane Gradačca. Jedna od najljepših i najbogatijih sela uopće - Čardak, Parići, Lašve, Orlovo Polje, Šimino Polje, Njivak, Donja Tramošnica, Okruglić, Liporašće; dvije crkve i tri škole, preko 15 km asfaltne ceste i više od tisuću telefonskih brojeva... Sve što su imali svojim su rukama izgradili. Pored veleljepnih, do stropa punih kuća, u ruke agresora je otišlo preko 400 traktora i nekoliko tisuća priključnih strojeva. U svakoj kući vagon pšenice i, ili, vagon duhana. Znoj i sreća ljudska. Igra i plač djeteta... Tisućugodišnji rad i kućenje obitelji!

"Činili smo okosnicu i najveću snagu 107 brigade HVO", reći će s ponosom. "Na 15% pučanstva općine temeljen je sustav obrane? Na ovom prostoru su definirani ciljevi obrane, nabavljeno oružje, utvrđena formacija, postavljeno zapovjedništvo, izvršena popuna. Ovdje je crta obrane uspostavljena prosinca 1991. Svaki mještani je bio vojnik. Vrijeme kašnjenja drugih dijelova sustava obrane u općini i šire iznosilo je skoro pola godine. Crte za presudnu obranu grada, na istočnoj strani bojišnice uspostavile su postrojbe II. korpusa 1. listopada, skoro dva mjeseca poslije pada našeg sela, a prebacuju nam zajedničku pomoć. Za izdaju, a mi smo stradali? Lažu te voljena zemljo!"

Rasuti su po mnogim prostorima. Put prema zapadu vodio ih je preko hrvatske Špionice gdje je još uvijek mjesto boravka za njih oko 200. Svakodneвно dolaze u župnu crkvu, kod mjesnog svećenika koji je inače njihov mještani. Pogled svakog od ovih ljudi jasno kazuje da znaju tko su i gdje su. U mislima kao da vješto skrivaju istinu o osobnim i kolektivnim patnjama. Njihova Golgota je odgovor na optužbe i pokušaj negiranja bilo kakvog doprinosa borbi. Vjeruju u ono što znaju i nadaju se da će doći vrijeme istine. Istina je, za sada, da su davali sve što su imali! Jedino što nisu bili spremni da izvrše kolektivno samoubojstvo. Oni ne pripadaju "nebeskom narodu" niti "borbi na božjem putu", nego zemlji svojoj. Zato žele razglasiti cijelome svijetu, urbi et orbi, da čekaju svoj povratak. Na istu onu zemlju sa koje su protjerani!

Obilježen dan župe u Dragunji, Sveti Leopold - Bogdan Mandić

Misa na temeljima

U srijedu, 12. svibnja u župi Dragunja obilježen je patron župe sv. Leopold - Bogdan Mandić. Lijep i sunčan svibanjski dan, pravi Božji dar za ovakve prigode, učinio je dolazak na svetu misu i vrlo prijatnim obiteljskim druženjem. Bila je to i prigoda za susret dragih prijatelja i poznanika i da se kaže po koja riječ utjehe i ohrabrenja. Svetu misu, koja je držana na zaravni između župnog dvora i temelja nove crkve vodio je vlč. Pero Anić koji je

nadahnuo govorio o patronu župe, sv. Leopoldu Mandiću, o njegovom djelu i njegovoj službi Bogu i ljudima. Koncelebrirali su domaćin vlč. Marko Lacić i fra Franjo Martinović, vikar župe u Breškama. Pjevači su se okupili oko sestre Klementine koja je svirala orgulje. Zdušno su svojim glasovima pomogli vlč. Anto Čosić, vlč. Bartol Lukić i fra Petar Matanović. "Hrvatski Glasnik" u ovom pjevačkom zboru zastupao je glavni i odgovorni urednik mr. Ljubomir Aždajić. Dobro je zvučalo. Na kraju mise čula se i ona pučka "O Marijo...". Velečasni Pero Anić prenio je prisutnim župljanima i narodu ovoga kraja pozdrave i riječi ohrabrenja koje im šalje hrvatski narod iz Posavine. Poslije svete mise bilo je vremena za prijateljsko druženje i

razgovore sa dragim ljudima. Fra Marko Kobaš pozvao nas je u Drijenču, koju ćemo i posjetiti čim prije budemo mogli. Energičnom župniku župe u Dragunji, vlč. Marku Laciću i njegovim župljanima, uz zahvalu za gostoprimstvo, želimo brzo dovršenje crkve i im Bog da zdravlja i sreće. J.S.

PISMO BOGOSLOVA VRHBOSANSKE KATOLIČKE BOGOSLOVIJE

Uzdajmo se u Spasitelja

Pređraga djeco dične naše poginule braće branitelja!

Znamo da vam nitko na ovome svijetu ne može nadoknaditi vaše najmilije bez kojih ostadoste u ovom ratnom vremenu, vremenu kockanja ljudskim životima i drugim najvećim vrijednostima. Oni su bili vaša zaštita, sigurnost i najveća ljudska garancija vaše i naše sretnije budućnosti. Stoga se ne usuđujemo ni pričati ni pisati mnogo ljudskih riječi koje su često tako isprazne, nemoćne i neutješne. Ta i sami, osobito neki od nas, osjećamo kao i vi nenadoknadivi gubitak, prazninu i bol. Zato ćemo radije svoje molitvene vapaje, djelovanje i sav svoj život prikazivati iz dana u dan Onome kojemu je najpoznatiji smisao tajne ljudskog života, patnje i smrti. Pa ipak usprkos ljudskoj nemoći i svim nevoljama našeg vremena oni koji vjeruju u Boga imaju razloga nadati se, te u Njemu nalaze utjehu i snagu. To je vjera naša čiju istinitost želimo zajedno s vama potvrditi i u ovim najsudbonosnijim momentima našega života, naše narodne i vjerske povijesti.

Svjedočeći vašu katoličku vjeru, draga naša osobito ožalošćena braćo i sestre, želimo vam reći da smo - premda u Bolu na Braču - sa svima vama, i sa svim patrićima. Imena vaših očeva i svih poginulih za slobodu i mir, za naše ime i vjeru, za pravdu i našu grudu, za sve ono što nam je najvrednije i najsvjetlije, ostat će neizbrisivo upisana u vječnu knjigu časnih herojskih branitelja te nastavljaju besmrtno živjeti pred licem Boga Spasitelja. Želimo također da ova naša veza s vama, premda izgleda tanka i kratka, ipak bude ohrabrenje i znak da ne ostajete sami u bolnom hodu na svom životnom putu. Članovi smo jedne obitelji, udovi jednog Tijela - Crkve Kristove - pa stoga vaše boli i brige nosimo i mi u svom biću. Želimo vam reći, ne bojte se, draga naša braćo i sestre, osobito vi koji ostadoste bez svojih očeva kao bez svojih očiju. Čvrsto vjerujemo i u toj se vjeri živo nadamo da će doći Bog, koji nas je stvorio i koji nas tako silno ljubi da je i sam postao čovjekom i žrtvom ljudskog nasilja za obranu ljudskog dostojanstva, uskoro privesti kraju ovo zlo vrijeme. K tome, križni put našeg Spasitelja je naša najviša škola. U njoj učimo da i kad umiremo naš život ne prestaje nego se mijenja. Tako dakle ispovijedamo vjeru u besmrtnost Boga i besmrtnost čovjeka koji je slika Božja. Jedino tako nalazimo utjehu ne u ispraznim ljudskim riječima i obećanjima nego u Božjoj objavi najvažnijih odgovora na najteža naša pitanja. Tako pak možemo živjeti prožeti tajanstvenom i neuništivom radošću i nadom pa

makar neko vrijeme morali prolaziti dolinom krvi i suza.

Sve vas srdačno pozdravljamo i znajte da vas mi bogoslovi Vrhbosanske bogoslovije a iz četiri ratom zahvaćene biskupije (Sarajevska, Mostarska, Banjalučka i Dubrovačka), kao i vaši budući svećenici, silno volimo. Neka vas i sve vaše dragi Bog obilno blagoslovi a drage vam pokojnike nagradi

blaženstvom vječnim.

Vaši, bogoslovi Vrhbosanske bogoslovije PS - Svake subote u 20 - 20.30 molimo pred presvetim Sakramentom za mir, za poginule, zarobljene, ranjene, za naše branitelje, za sve vas i sav naš narod, i sve ljude dobre volje. Vjerujemo da će naše molitve zajedno s vašim suzama i molitvenim vapajima biti mnogo spasonosnije.

Velike biblijske osobe u Starom zavjetu

ABRAHAM - Božji izabranik

(nastavak)

Umjesto neke obične kronike, knjiga Postanka pruža o Abrahamu jedan religiozni prikaz, te s tim u vezi, povlašteno mjesto u povijesti spasenja. Ovaj prikaz u sebi uključuje tragove triju tokova predaje: Jahvističke, koja naglašava blagoslove i Božja obećanja, elohističke, koja do u detalje promovira čvrstu vjeru ovog Praoca, te svećeničke, koja ističe Savez i obrezanje.

U ovom svjetlu Abrahamov se lik javlja kao lik čovjeka koga je Bog povukao k sebi, te ga zatim podvrgao kušnji, u namjeri da od njega učini neizrecivo obdarenog oca nebrojenog naroda.

Božji izbor židovskog naroda započeo je kada je Praotac Židova Abraham otišao iz Ura Kaldejskoga u Kanaan. Naime, prema biblijskome pripovjedanju Bog se očitovao Abrahamu i rekao mu: "Idi iz zemlje svoje... u zemlju koju ću ti pokazati. Velik ću narod od tebe učiniti, blagoslovit ću te... Sva plemena na zemlji tobom će se blagoslivljati (Post.12, 1-4)". No, Bog je obećao Abrahamu, ne samo da će učiniti njega i njegovo potomstvo velikim narodom, već da će im dati zemlju Kanaan "u vječni posjed". Tim Abrahamova budućnost potpuno zavisi od moći i dobrote Božje. Abraham je tako, u malom, slika Božjeg naroda, koji je izabran bez ikakve svoje prethodne zasluge. Budna i neustrašiva vjera, bespridržajno prihvaćanje Božje misli - to je prvo što se od njega traži.

Međutim, ova vjera mora biti očičena i ojačana u kušnji. Tako Bog iskušava Abrahama tražeći od njega da mu žrtvuje Izaka, svoga sina jedinca. To je ključni trenutak, jer na Izaku upravo i počiva obećanje (Post.22,1). U ime čvrste vjere, Abraham ne uskraćuje svoga sina, da bude žrtvovan, ako to Bog traži (Post.22,12.16), a poslušnost sigurno vodi potvrdi obećanja (Post.22,16).

Tako je sudbina grešnog čovječanstva ocrtna u Adamu grešniku, a sudbina spašenog čovječanstva u Abrahamu vjerniku. S Abrahamom, također, obećanja smijeraju i na njegovo potomstvo (Post. 13,15; 17,7), koja odredi posebna Božja ljubav. Ovdje se prvenstveno misli na nosioce obećanja: Izaka i Jakova. Međutim, postoji i loš način pozivanja na Abrahama, Praoca. Doista, nije dovoljno tjelesno poteći od njega i tim biti njegov istinski baštinič; treba se i duhovno uz nj vezati. Lažno je svako drugo pouzdanje, koje ne prati duboka pokornost Bogu (Ez.33,24-29; Mt.3,9; Lk.16,24). Bez vjere i vjernosti tjelesno sinovstvo ne znači ništa!

Nadalje, biblijska predaja je vijekovima slavila Abrahamove zasluge zbog poslušna i junaštva (Neh.9,8; Mudr.10,5-6). Stoga, odgovor na pitanje o udjelu u Abrahamovu potomstvu glasi, prema Mateju 1,1., Isus Krist, sin Abrahamov, premda je i veći od Abrahama, jer je On jedini kome pripada punina baštine obećanja. Međutim, svi koji vjeruju u Krista, obrezani i neobrezani, Izraelci i pogani, mogu s pravom biti dionicima Abrahamovih blagoslova i njemu datih obećanja (Gal.3,14). Njihova ih vjera jedino može učiniti i čini duhovnim potomstvom onoga koji je povjerovao i koji je "otac svih koji vjeruju (Rim.4,11), a ne samo tjelesna pripadnost. "Svi ste vi jedan u Kristu Isusu. A, ako pripadate Kristu, onda ste Abrahamovo potomstvo, baštiniči po obećanju (Gal.3,28)".

To je kruna biblijske objave, što ju je privedo kraju Duh Božji. To je, također, posljednja riječ o onoj "vrlo velikoj nagradi (Post.15,1)", naviještenoj i datoj Praocu Abrahamu. Samo tako se Abrahamovo očinstvo proteže na sve izabranike neba, a konačna domovina vjernika jest "krilo Abrahamovo (Lk.16,22).

(nastavit će se)
fra Mladen Jozić

Zagrebački obzori - uz devedesetpetu obljetnicu rođenja

Stepinca - za sveca

Prije ravno 95 godina rodio se Alojzije Stepinac, a 10. veljače navršile su se 33 godine od njegove smrti. Ne samo da nije zaboravljen, već se o njemu sve više govori i piše. Time se, pored ostalog, otkrivaju manje poznate i nepoznate pojedinosti iz života ove markantne ličnosti novije hrvatske povijesti.

Don Živko Kustić je 1991. godine u svojoj knjižici "Stepinčevo doba" zapisao: "Osmog dana Marijina mjeseca svibnja 1898. godine u Krašiću, nedaleko od Zagreba, vrijedna i poožna majka Barbara obdarila je muža Josipa petim djetetom koje odmah sutradan na krštenju u župnoj Crkvi Presvetoga Trojstva dobi dva imena: Alojzije Viktor. Redovito su ga zvali samo Alojzije. Tek će se mnogo kasnije pokazati da je ime Viktor, što znači pobjednik, bilo proročko."

Tezi o proročanstvu Kustić je dodao: "Krašićki župnik Huzek dođe jednom Stepinčevima, a ono preko pokrivala u zipci na Lojzecu protegnuta velika krunica. U dječakovim očima zauvijek je ostala Gospina slika što ju je u kući njegova djetinjstva, osobito tijekom mjeseca svibnja, svake večeri oživljavalo malo kandilo." A sam Stepinac kasnije će zabilježiti: "Tu sam primio milost štovanja Bogorodice."

SVEČENIČKA VOKACIJA

Stepinčevi roditelji su od početka vjerovali - a posebno majka Barbara, koja je od Alojzijeovog rođenja redovito, tri dana u nedjelji postila i neprekidno za to molila - da će mali Lojzek poći svećeničkim stopama strica msgr. dr. Matije Stepinca. Nakon školovanja u nadbiskupskom orfanatoriju u Vlaškoj ulici u Zagrebu, gdje ga je posebno zapazio ravnatelj dr. Josip Lončarić, te poslije gornjogradske gimnazije u povijesnoj zgradi pokraj crkve sv. Katarine u Zagrebu, Alojzije se kolebao i želio se baviti bogatim očevim imanjem. Razlog je, po svjedočenju njegovog zemljaka i prijatelja, pisca Janka Matka, što neki svećenici nisu bili na potrebnoj moralnoj visini. Ipak, odluka je pala da ide

hotel tuzla
tuzla

75000 TUZLA
REPUBLIKA
BOSNA I HERCEGOVINA
M. FIZOVIĆA FISKA 15
TEL. 075/ 22 17 77 i 31 021

Uveliko se realizira inicijativa oko rehabilitacije i beatifikacije kardinala u kome su mnogi, još za djetinjstva, vidjeli sveca zbog njegovih visokih moralnih osobina i pobožnosti.

u Rim na bogosloviju, a u tome je presudan utjecaj na Stepinca imao pomenuti dr. Lončarić.

Matko svjedoči da se pomenuti dječak Lojzek od najranije mladosti po svemu razlikovao od ostale djece. Ne samo po poštenju, postojanosti i za svoj uzrast nevjerojatnoj pravедnosti i zrelosti, nego i po pobožnosti koja je, čak i za ono vrijeme bila gotovo neshvaćena. Jednom je tako grupa seoskih dječaka na krašićkim livadama mučila žabe i ptice, a mali Lojzek ih je u ime Boga molio da to ne čine i oni su ga poslušali. O tome ništa ne govori čak ni učitelju Horvatu, a kamoli strogo krašićkom župniku Huzeku. "Što bi dobio tužakanjem i osvetom?", kaže Lojzek, a djeca na to zaključuju: "Pa to nije čovjek, to je svetac!" Životom sveca živio je Stepinac prema zapisima mnogih njegovih suvremenika.

Poznato je da je preuzeo upravu Zagrebačke nadbiskupije poslije smrti nadbiskupa Bauera, te da je zatvoren 18. rujna 1946. godine ujutro, baš kad se spremao na misu u svojoj kapeli. Mjesec dana kasnije, Vrhovni sud Narodne Republike Hrvatske osuđuje ga za djelo "protiv naroda i države" na 16 godina lišenja slobode s prisilnim radom i na 5 godina gubitka svih političkih i građanskih sloboda. Kaznu je izdržavao u Lepoglavi do 5. prosinca 1951. godine, kada je dobio "uslovni dopust". Zanimljivo je da je tamo, u dijelu zatvora zvanom "Zvijezda",

sada uređena spomen - ćelija, po čijim zidovima je, ispod staklenih panoa, izložen zatvorski dosije "Stepinac". Ponetko se od posjetilaca slatko nasmije na konstataciju iz Kaznenog lista u kome stoji da je dr. Alojzije Stepinac "pismen"(!)

SPOMEN ĆELIJA U LEPOGLAVI

Ova spomen ćelija sastavni je dio procesa rehabilitacije najčuvjenijeg kardinala u Hrvata. U predgovoru pomenutoj Kustićevoj knjižici kardinal dr. Franjo Kuharić je zapisao: "Sad očekujemo da će biti dana puna mogućnost da se konačno Stepincu pristupa objektivno i da Crkva izloži svoje prosudbe o njemu, i da otkloni sve one optužbe koje su ga svrstale u red zločinaca..." Od tada su protekle dvije godine u kojima se mnogo šta promijenilo, pa i tretman Stepinca. Nedavno je u Zagrebu služena svečana koncelebralna misa u čast 40-godišnjice imenovanja Stepinca kardinalom Svete Rimske Crkve. Na ovoj misi, kojoj je prisustvovao i apostolski nuncij, pokrenut je postupak za beatifikaciju kardinala dr. Alojzija Stepinca. Naime, još prije 12 godina je svojim dopuštenjem papa Ivan Pavao II u Rimu (iako u tajnosti) dao "zeleno svjetlo" da započne beatifikacija (proglašenje blaženim) Stepinca.

U Hrvatskoj mnogi pozdravljaju proglašenje javnog počesa za njegovu beatifikaciju. Prikupljena je potrebna dokumentacija, pronađeni svjedoci, a pripremljeno je i sve ostalo da proces beatifikacije i poslije kanonizacije bude priveden kraju. Za to je posebno zaslužan sadašnji postulator dr. Juraj Batelja, koji je u sve uložio mnogo truda. Da je sve u ovom pothvatu puno odmaklo svjedoči i vijest od prije dva mjeseca, također iz Zagreba. Tamo je u katedrali msgr. Antonio Casieri, delegirani sudija Sv. Stolice, ispitivao svjedoke u kauzi sluga Božjeg Stepinca, a bio je nazočan i bilježnik fra Kornelije Šoljat. Time je Stepinac dobio i službeni naziv sluga Božji.

Ovim činom, kojem je tisak dao atribute svečanosti i povijesnosti, javno je izloženo "štovanje i ljubav prema slugi Božjem Alojzu Stepincu". Time je zapravo načinjen korak više u pokušaju proglašenja kardinala Stepinca svetim.

Alija Uzunović

PrintCom
GRAFIČKI INŽENJERING

Rudarska 61, 75000 Tuzla
Tel. 075/ 21 41 64

Hrvatski Glasnik

Naše starine: ZAGONETNA CRKVA BOSANSKIH KRSTJANA

Tko su bili bogumili?

Govoriti o crkvi bosanskih krstjana je vrlo teško jer su izvori oskudni, a mišljenja istraživača često oprečna. Nerijetko se u toj stvari zauzima stav prema nacionalnom ili vjerskom "interesu": neki pravoslavci proglašavaju bosanske krstjane naprosto pravoslavicima, neki katolici opet katolicima krivo optuženim za krivovjerje, a neki muslimani u njima gledaju svoje "prede". Ovdje ću iznijeti ono što smatram pouzdanim; odmah treba reći da o mnogim pojedinostima ne možemo ništa sigurna kazati jer izvori o tome šute ili protivurječe jedni drugima.

Zašto naziv bosanski krstjani?

Ranije, počevši od Franje Račkog, nazivali su "bosanske krstjane" bogumilima i patarenima, smatrajući da potječu od bugarskih bogumila ili da su ista sekta kao i patareni, koji su se u srednjem vijeku u velikom broju pojavili u Italiji i Francuskoj. No vjernici ove crkve nikada se sami ne nazivaju "bogumilima" nego "krstjanima" ili "bosanskim krstjanima".

Ali, zar nisu i katolici, i pravoslavni i protestanti također kršćani? Da shvatimo zašto je došlo do toga naziva, valja uvažiti da se ime "krstjani" prvotno odnosi na bosanske srednjovjekovne redovnike. U latinskom jeziku "redovnici" se često označavaju riječju "religiosi", što znači religiozni ljudi ili vjernici. To je uže značenje te riječi, jer se ona, u širem smislu, primjenjuje i na one koji nisu redovnici, na obične vjernike. Upravo tako imao je i naziv "krstjanin" kod srednjovjekovnih Bosanaca, takvo uže značenje, po kojem je ta riječ označavala redovnika. Ona ima i šire značenje, kojim obilježavamo i običnog vjernika Kristove Crkve. Zna se također da su se redovnici sv. Bazilija i na Istoku i na Zapadu običavali nazivati "christiani" - kršćani. A da su "bosanski krstjani" bili zbilja redovnici, vidi se jasno iz izjave koju je g. 1203. na Bilinu polju kod Zenice potpisalo sedam njihovih predstavnika; očigledno je također iz

dubrovačkih isprava gdje ih označavaju kao redovnike (regullantes).

Kako je nastala "Crkva bosanskih krstjana", kako se razvijala i kako je prestala?

Znamo da je u 11. i 12. stoljeću na tlu Bosne postojala katolička biskupija zvana "Bosanska crkva" i da je ona bila podložna najprije splitskom pa onda dubrovačkom nadbiskupu. Bosna je tada bila katolička, a vjerki su se obredi vršili (kao i na znatnom dijelu Dalmacije) crkvenoslavenskim jezikom pomoću knjiga pisanih glagoljicom, od koje su kasnije prešli na bosančicu. Bosanski biskup biran je između redovnika "krstjana".

Sredinom 12. stoljeća u Dalmaciji su, kao što je to tada bilo i u susjednoj Italiji, nastali pokreti koji su htjeli promijeniti vjerski život. Zvali su se katari i patareni i djelovali su na gradsko stanovništvo. Službena je Crkva osudila njihovo naučavanje, koje se i stvarno udaljavalo od službenog crkvenog nauka, iako su nastojali živjeti strogim životom. I Crkva i državna vlast progonili su te novotare pa su mnogi od njih pobjegli u Bosnu. U njoj tada nije bilo građanskog sloja, koji bi oni mogli pridobiti za se, pa su djelovali na bosanske redovnike ili krstjane. Ovi su bili skromna bogoslovskog obrazovanja pa su se dali lako zavesti.

Sad je službena Crkva iz Rima nastupila i u Bosni da pročisti nauk bosanskih krstjana. Papin izaslanik Ivan de Casamare dobio je g. 1203. izjavu predstavnika "bosanskih krstjana", kojom oni obećaju biti pravovjerni, dobro opsluživati redovničku stegu s obzirom na molitvu i post te da redovnice (krstjanice) ne stanuju pod istim krovom sa redovnicima. Najvažnija odredba bila je da ne primaju patarena ili maniheja. No stvari su, unatoč obećanju, uglavnom ostale kakve su i bile. Dva tri desetljeća kasnije pape (Honorije III, Gregur IX) htjeli su potpuniti uspješnije pe su odlučili postaviti nekoga za biskupa s latinskim obrednim jezikom i školovanjem.

Nismo sami

Pomoć ne izostaje

U posljednje vrijeme, više pojedinaca i institucija je materijalno pomoglo izlaženje "Hrvatskog Glasnika". Ovom prigodom redakcija izražava osobitu zahvalnost fra Pavi Obrdalju, kao i gospodinu Boži Vilušiću, oduvjetniku iz Tuzle, koji su novčanim priložima pomogli da lakše nabavi potrebne materijale iz uvoza.

Tako je biskupom postao Nijemac Ivan Wildhausen g. 1232 33. Njemu u pomoć odredili su mađarske dominikance, koji će paziti da u zemlji ne bude krivovjerja i da se zavede stanje kakvo je i po drugim katoličkim zemljama. Taj korijeniti zahvat (dručkiji jezik, dručkiji obred, mađarski upliv, obveza udruživanja crkvenih ustanova) tuđio je bosanske krstjane od Rima i usmjerio ih prema samostalnosti i - prema krivovjerju. Još su ih više učvrstili u tome mađarski napadi na njihovu zemlju tako da je g. 1248. bosanski katolički biskup, Mađžar Ponsa, nasljednik Wildhausena, morao otići iz Bosne u Đakovo a Bosna je ostala bez katoličkih svećenika. Ugled i upliv bosanskih krstjana silno je porastao i na vladarskom dvoru i kod bosanskih velikaša; postali su neke vrste simbolom bosanske samostalnosti.

A kako je bilo s pukom? On je bio nepismen i neuk i nije se razumio u teološke promjene koje su prihvatili bosanski krstjani. On je smatrao da se u biti nastavilo živjeti kako se i ranije živjelo; razumljivo je da je suosjećao s domaćim ljudima, koje je zbog njihova strogog života veoma poštovao.

Kad nije išlo silom, Katolička crkva pokušala je obratiti Bosnu milom: poslani su u nju franjevci, koji su g. 1339-40. osnovali u njoj svoju zajednicu. U nju su dolazili misionari iz susjedne Dalmacije i s područja čitavoga Reda. Prvih desetljeća i kod njih je uspjeh bio skroman, najprije zbog malobrojnosti misionara a kasnije zbog 40 - godišnjeg zapadnog raskola u Crkvi. U 15. st. taj je uspjeh bio izvanredan. G. 1402. javio je bosanski franjevački vikar fra Bartolomej Alvernski papi Bonifaciju IX da su franjevci do tad obratili i pokrstili oko 500.000 nevjernika. Iako u taj broj valja uračunati i neke obraćenike u susjednim krajevima koji su spadali na Bosansku franjevačku vikariju, ipak je taj broj vrlo znatan. Ali, neki najuporniji pristaše Bosanske crkve i dalje su ostali pri svome; njih je (vođen političkim razlozima) kralj Stjepan Tomaš g. 1459. stavio pred izbor: ili se pokrstiti ili otići iz Bosne. Pokrstilo se 12.000 a samo četrdesetorica ili nešto više napustili su zemlju. Pred sam pad Bosne "bosanski su krstjani", dakle, i iznutra (brojem i kvalitetom) i izvana (što se tiče upliva) bili potpuno oslabljeni. Turski osvajač jedva je ovdje - ondje (osobito u Hercegovini) ponekog od njih zatekao, kako se to vidi iz deftera nove vlasti.

fra Ignjacija Gavran
(nastavak u idućem broju)

PP "ZAPAD"

DISKONT PRODAVNICA "ZAPAD"

export import

161
ParSelo

←W

Jeftinije od najjeftinijeg

HOTEL TUZLA Apartmani: 407 i 408
Tel. 237-596 i 233-231

Glasnikova križaljka br.7

1	2	3	4	5			6	7	8	9	10	11
12							13					
14							15					16
17							18					19
20												
23												
26												

Š. Robert

VODORAVNO: 1. Odsutnost morala, 6. Naprava na kojoj nešto stoji, 12. Srebrni nitrat 13. Snažan ciklonski vjetar, 14. Stara država u Prednjoj Aziji, 15. Držač, ručka, 16. Ime franc. šansonjera Montana, 17. Kratica talijanske monete, 18. Ladica, 19. Prevlaka na Malaki, 20. Kratica jedne američke novinske agencije, 21. Miris, 22. Poljoprivredni radnik, 23. Drvo iz porodice vrba (množ), 25. Božica slobode u indij. mitologiji, 26. Zaštita rane od patogenih klica, 27. Hrvatski pjesnik, knjiž. kritičar, Augustin

USPRAVNO: 1. Uzvik radosti u psalmima, 2. Zvijezde sjevernog zvjezdskog neba, 3. Poglavar samostana, 4. Jedna europska metropola, 5. Jaka igraća karta, 6. Stalak u kojem se drže puške, 7. Natjecanje u brzini, 8. Žensko ime, 9. Francuski gramatički član, 10. Zbrajati, priračunati, 11. Hrvatski književnik, Ante, 13. Inertni, spori, 15. Majka božice Afrodite, 18. Silan strah, strava, 19. Povijen, nagnut, 21. Kratica Laoške novinske agencije, 22. Svećane pjesme uzvišenih osjećanja, 24. Znak za element Berilij, 25. Usklik tuge.

Za ljubitelje ozbiljne glazbe

NA KONCERT 26. SVIBNJA

Dvadesetčetvrtog svibnja, u Rimokatoličkoj crkvi u Tuzli održaće se Koncert ozbiljne glazbe "Hrvatski glasnik".

PROGRAM:

J. S. BACH
PRELUDIJ b mol
orgulje svira: Zrinka Andrejaš

J. BRAMS
VALCER a dur
J. S. BACH
AVE MARIJA
violina svira: Muhamed Malalović
korepetitor: Emina Malalović

F. HANDEL
SONATA a mol I. stav
flauta svira: Zrinka Andrejaš
korepetitor:
Nedžmija Omerćehajić

J. S. BACH
PRELUDIJ I FUGA g mol
orgulje svira:
Nedžmija Omerćehajić

A. BARIOS: THE CATHEDRALE
J. S. BACH: LUTE SUITE N° BWV 1004
PRELUDE
gitara svira: Dejan Ivanović

LEO WAJNER
ROKATANC
flauta svira:
Zrinka Andrejaš
korepetitor:
Nedžmija Omerćehajić

S. RAHMANJINOV
PRELUDIJ g mol
klavir svira:
Zrinka Andrejaš

M. PARADISE
SIĆILIJANA
violina svira:
Muhamed Malalović
korepetitor:
Emina Malalović

F. CHOPIN
POLONEZA cis mol
klavir svira:
Nedžmija Omerćehajić

F. HANDEL
SONATA g mol I. stav
trio sviraju:
M. Malalović, violina Z. Andrejaš,
flauta N. Omerćehajić, klavir

ULAZ SLOBODAN
HVALA NA POSJETI

Hrvatski Glasnik

Informativno-politički dvotjednik
Tuzla, 8.4.1993. broj 8

Glavni i odgovorni urednik: mr Ljupko Aždajić • Osnivač i izdavač: HKD "NAPREDAK" • Redakcija: Ozrenskog odreda bb Tuzla
• Urednik: mr Stjepan Pranjić • Uređuje redakcijski kolegij: Ivica Marinović, Ivica Mazić, Franjo Bosankić, Jasmin Hadžimehmedović • Fotoreporter: Robert Andrejaš • Lektor: Zvonimir Sučić • Likovno grafička obrada: mr Branko Lukić • Tehnička priprema i uređenje: "PRINTCOM" Tuzla • Tiska: Grafičar Tuzla • Telefon: 23 69 81 • Fax: 23 13 50 • Žiroračun kod Kreditne banke DD Tuzla: dinarski - 807020-0/7521-55-00082-3, devizni - 72700-0/7521-07-00008-0 • Cijena za inozemstvo 3 DEM